

Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
17 грудня 2021 року, м. Тернопіль

Всього активів :ОФ- **3861** одиниць; МНМА- **4773** одиниць. Повністю зношених ОФ- **1750** од. балансовою вартістю 24007 тис. грн. Загальний відсоток зношеності ОФ станом: 01.01.11р.-55,9%; 01.01.21р.-36,1%

Встановлено, що досліджуване підприємство ефективно здійснює управління необоротними активами, безперервнопідвищує валюту балансу, що попередньо може підтверджувати про піднесення підприємства та зростання виробництва.

Список використаної літератури:

1.Лучко М.Р. Контроль якості внутрішнього аудиту підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. Бізнес Інформ. – 2015. – №7. – с. 229–234.

Оксана ЧЕРЕШНЮК

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет

Лілія СТРУК

магістр
кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

**КОНТРОЛЬ СТАНУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ
ЗАБОРГОВАНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Непогашені заборгованості становлять важливе джерело фінансування підприємства, а також впливають на діяльність господарюючого суб'єкта, адже створюють засоби для подальшої діяльності. Саме дебіторська заборгованість визначає обсяг коштів, які підприємство недоотримало в ході діяльності та могло б використати для власного розвитку.

Тому, дебіторську заборгованість варто позиціонувати як позитивний та негативний чинник, адже вона є активом, що в майбутньому може вплинути на імовірність виникнення прибутку. Проте збільшення дебіторської заборгованості в ході господарської і фінансової діяльності учасників бізнесу зменшується кількість обігових коштів, що в свою чергу погіршує здатність до ведення бізнесу та придбання матеріальних та нематеріальних цінностей необхідних для господарської діяльності.

Причинами формування дебіторської заборгованості вважається:

- ✓ несвоєчасна оплата наданих послуг підприємством або відвантаженої продукції;
- ✓ несвоєчасне відображення в облікових документах інформації про надходження матеріальних цінностей, виконання робіт або надання послуг.

Причиною кредиторської заборгованості натомість є відсутність коштів для покриття оборотних активів чим негативно впливає на формування фінансів підприємства. Для покращення фінансового стану підприємства, його позиціонування на ринку та отримання позитивної репутації варто прискорити оборотність дебіторської заборгованості й розробити схему управління кредиторською заборгованістю.

Діяльність підприємств значно ускладнюється із збільшенням заборгованості з контрагентами, швидкозмінним податковим законодавством, значним дефіцитом фінансових ресурсів. Для нормального функціонування підприємства має бути забезпечений необхідний обсяг оборотних коштів, які внаслідок виникнення заборгованості можуть дестабілізувати умови постачання сировини та матеріалів необхідних для виробництва. Відсутність оборотних коштів обумовлює потребу в додатковому фінансуванні, відповідно, й додаткових витрат на його проведення, таких як відсотки за кредитами та інші. Зміна розміру оборотних коштів пов'язується зі зміною розмірів запасів, виникненням кредиторської заборгованості [3, с. 33].

Як актив підприємства дебіторська заборгованість має здатність прямо чи опосередковано сприяти надходженню коштів на підприємство, чим можна вважати підґрунтям для обчислення рентабельності [1, с. 57]. Водночас кредиторська заборгованість є обов'язковою частиною діяльності підприємства та без якої неможливим є здійснення господарської діяльності.

Несплачена сума дебіторської заборгованості стає причиною знерухомлення власного капіталу, в результаті чого утворюється прострочена кредиторська заборгованість. Така ситуація може зумовити зменшення ліквідності, нестачі коштів для придбання сировини та матеріалів, припинення виробництва й як наслідок до банкрутства. У такій ситуації об'єктивно є необхідність забезпечити одночасне, синхронне управління обома заборгованостями підприємства.

Значущою частиною управління боргом є оцінка стану боргових відносин між підприємствами. Саме вивчення динаміки заборгованості сприятиме розумінню економічного становища загалом в державі. В сучасних умовах господарювання простежується продовження кризових явищ внаслідок пандемії. На рисунку 1 подана аналітична інформація на основі статистичної інформації за 2013-2020 рр. про розмір дебіторської заборгованості вітчизняних підприємств.

Рис. 1. Розмір дебіторської заборгованості вітчизняних підприємств на основі статистичної інформації за 2013-2020 рр., млн. грн

Таким чином можна стверджувати, що проаналізувавши дані рисунка 2.2 видно, що у 2013 р. дебіторська заборгованість вітчизняних підприємств становила 1654119,2 млн. Також

спостерігається, що з кожним роком її розмір значно збільшується. У таблиці 2.2 показано приріст збільшення дебіторської заборгованості у грошовому вимірнику на основі аналізу статистичної інформації.

Проаналізувавши дані зміни дебіторської заборгованості видно, що у 2014 р. заборгованість збільшилась на 18,66 %, що у грошовому еквіваленті становить 308652,9 млн. грн, у 2015 р. – 28,25 % (554431,4 млн. грн). Рекордного збільшення дебіторська заборгованість досягнула у 2016 р та становила 56,75 % у порівнянні з 2015 р. (у грошовому еквіваленті 1428427,9 млн. грн).

Така ситуація може бути пов'язана з дестабілізуючими факторами в економіці країни, революційними процесами, значним збільшенням курсу долара, до якого прив'язується значна частина бізнесу держави і відповідно значній втраті платоспроможності. У 2017 р. натомість дебіторська заборгованість зменшилась на 12,33 % (-486383,2 млн. грн). Починаючи з 2018 р. і дотепер заборгованість вітчизняних підприємств зменшується і становить від 11,97 % (у 2018 р.), 2,95 % (120037,3 млн. грн) у 2020 р. Таким чином навіть дестабілізуючі фактори в економіці пов'язані з пандемією не вплинули на стан дебіторської заборгованості. Непередбачувана ситуація в бізнесу змушує управлінський апарат вітчизняних підприємств планувати свої продажі та покупки, чим зумовлює виважений підхід до організації бізнесу.

Окрім дослідженні розміру дебіторської заборгованості загалом в Україні протягом останніх восьми років варто розглянути інформацію про розмір заборгованості з розподілом на великі, середні та малі підприємства. Адже саме в кризових ситуаціях їх здатність погашати заборгованість значно відрізняється внаслідок різного обсягу власних ресурсів.

Для оцінки ефективності управління боргом доцільно:

- здійснювати систематичне дослідження ефективності діяльності підприємства, порівнювати його результати з показниками інших суб'єктів (основних конкурентів) і середньогалузевими;
- у партнерстві з постійними кредиторами, виявляючи причини успішної співпраці, використовувати отримані знання для побудови успішних відносин з потенційними контрагентами;
- виявляти невігідні для підприємства партнерські відносини, які уповільнюють його господарську діяльність, з подальшим усуненням та запобіганням їх виникненню в майбутньому.

Таким чином, важливим завданням є забезпечити одночасне, синхронне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємств. Це пояснюється наступними факторами:

1. Обидві заборгованості є у тісному взаємозв'язку, тому управління ними потрібно проводити комплексно.
2. Зменшення кредиторської заборгованості відбувається шляхом отримання коштів від покупців і оплати їх постачальникам чи іншим кредиторам. Тому процес керування боргами необхідно розпочинати з дебіторської заборгованості.
3. Темп отримання коштів від покупців та можливість їх використання для власних цілей характеризує операційну мобільність.

Основа мета створення системи управління боргами полягає в забезпечення платоспроможності підприємства й створенні ефективної системи отримання оплат за продукцію чи послуги й формування з цих коштів прибутку.

Комплексний підхід до управління боргом визначає дисконтну та кредитну політику підприємства, шляхи прискорення погашення боргу та зменшення безнадійної заборгованості, вибір умов продажу, які забезпечують гарантований грошовий потік і в цілому позитивно впливають на прибутковість підприємства.

**Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
17 грудня 2021 року, м. Тернопіль**

Нині найефективнішим у процесі управління та контролю дебіторської заборгованості є надання боржникам знижки за зменшення строку погашення, оскільки це сприяє створенню стимулу для оплати рахунків у встановлені терміни. У нашій країні цей метод ще не отримав широкого застосування на підприємствах, але досвід зарубіжних країн доводить, що він ефективний і прибутковий. Щодо управління кредиторською заборгованістю можна стверджувати, що цей процес є важливим аспектом фінансового менеджменту та контролю на підприємстві, оскільки кредит є основою сучасної економіки.

Список використаних джерел:

1. Гуня В. О. Удосконалення класифікації дебіторської заборгованості та її відображення у фінансовій звітності підприємств. Економічний простір. 2014. № 19. С. 124–131.
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва за 2020 р. рік. Статистичний щорічник. URL: https://sme.gov.ua/wpcontent/uploads/2020/12/2_State_Statistics_Service_of_Ukraine_Activity_of_entities_2019.pdf
3. Лучко М. Р., Патряк О. Т. Система внутрішнього контролю в процесі управління корпоративними правами: ієрархічний підхід. Інвестиції: практика і досвід. 2017. № 6. С.31–35

Тетяна УГЛЯР

магістр

кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет

Зоряна ЛИТВИН

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового контролю та аудиту
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

Звіт про фінансовий стан є однією із форм фінансової звітності, тому аудит показників даного звіту здійснюється у відповідності до концепції й методики аудиту історичної фінансової інформації. Відповідно до Міжнародного стандарту 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» мета аудиту полягає у підвищенні ступеня довіри визначених користувачів до фінансової звітності. Це досягається через висловлення аудитором думки про те, чи складена фінансова звітність, в тому числі й Звіт про фінансовий стан, у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування, а також чи надає фінансова звітність правдиву та неупереджену інформацію відповідно до концептуальної основи. А тому аудитор перед початком проведення аудиту Звіту про фінансовий стан, повинен визначити такі базові для себе питання:

- яку концептуальну основу підприємство використовує для формування показників Звіту про фінансовий стан;
- основні критерії, які необхідно використовувати для формування показників Звіту про фінансовий стан.